

מבשר טוב

קידוש

פרשת וישלח תשפ"ב

עיה"ק ירושלים ת"ו

מאמר

ואתה אמרת היטב איטיב עמך

"ואתה אמרת היטב איטיב עמך, ושמתי את זרעך כחול הים אשר לא יספר מרב" (בראשית לב, יג). יעקב אבינו ע"ה מפיל כאן תחינתו לפני קונו, בעמדו בעת צרת עשיו, בכפלות הלשון 'היטב – איטיב'.

ויש לדקדק הך כפילא למה לי, ותסגי במה שיאמר בחדא לישנא 'ואתה אמרת איטיב עמך'. ורש"י פירש לפי דרכו, ודברי תורה כפטיש יפוצץ סלע מתחלקים לכמה טעמים.

ובספה"ק חלקת יהושע פרשא דידן (דף נה.א) פירש כ"ק אאמו"ר זצוקלה"ה, וזל"ק: "היטב איטיב עמך. העיקר כו' כמ"ש בשם הבעש"ט זצלה"ה (תהלים קכא, ה) 'ה' צלך', [כמו שהצל עושה ממש כל מה שעושה האדם, כן השי"ת מתנהג]. – וזה 'היטב', אם איש ישראל מתנהג במידת הטוב והרחמים, מעורר גם כן למעלה מידת הרחמנות, אמן כן יהי רצון" עכלה"ט.

כלומר, שמיישב כפלות לשון הטוב, אחד כלפי האדם מלמטה, והשני כלפי שמיא מלמעלה. שכאשר מתנהג איש ישראל 'היטב' במידת הטוב והרחמים, דהיינו שהאדם מצידו איש טוב ומטיב ומשתדל להיות טוב ולעשות הטוב עם אחרים ולהתנהג בחסד וברחמים. – אז אומר השי"ת לעומתו "איטיב עמך", שאף מן השמים ייטיבו עמו כמו כן להתנהג עמו בחסד וברחמים.

וכאשר בנה יתדותיו על יסוד מאמרו של הבעש"ט הק' זי"ע, שכל סדר הנהגת השי"ת עם האדם במה שמשפיעים לו ונותנים לפניו מן השמים, הכל תלוי לפי מעשיו והתנהגותו. כמו שלמד זאת מדרשה דקרא "ה' צלך", כמו הצל שלך שמתנועע בדיוק על פי תנועותיך, וכל תזוזה קלה ניכרת מיד בתזוזת הצל. כן מתנהג השי"ת עמך כמו הצל, כפי שהנך מכוון ופועל בסדרי הנהגתך, כן מתנהג עמך השי"ת ומשפיע לך כמעשיך.

[וכעין שמצינו בזוהר הק' (ח"א פח.): "באתערותא דלתתא אשתכח אתערותא לעילא, דהא לא אתער לעילא עד דאתער לתתא"].

ולפום דרכו בקודש כוונת תפילת יעקב אבינו "ואתה אמרת היטב איטיב עמך", כדי לעורר למעלה את מידת הרחמנות, שירחם השי"ת עליו ועל ביתו להצילם מיד עשיו ההולך לקראתו למלחמה עם ארבע מאות איש. ועל כך אמר 'ואתה אמרת היטב', שכשמעוררים באתערותא דלתתא את מידת הטוב בחסד וברחמים, כמו שהיה יעקב עצמו מתנהג בכל עת ובכל מקום בחסד וברחמים. לפיכך מבקש להתנהג אף עמו ברחמים וחסדים, מידה כנגד מידה, ה' צלך.

ובדרך נוסף נראה ליישב כפלות לשון 'היטב איטיב', על פי מ"ש בפרק הרואה בסוגיא דמברכין על הרעה כשם שמברכין על הטובה (ברכות ס:): "אמר רב הונא אמר רב משום רבי מאיר, וכן תנא משמיה דרבי עקיבא, לעולם יהא אדם רגיל לומר 'כל דעביד רחמנא לטב עביד'. כי הא דרבי עקיבא דהוה קאזיל באורחא, מטא לההיא מתא בעא אושפיזא לא יהבי ליה, אמר כל דעביד רחמנא לטב. אזל ובת בדברא והוה בהדיה תרנגולא וחמרא ושרגא, אתא זיקא כבייה לשרגא, אתא שונרא אכליה לתרנגולא, אתא אריה אכלא לחמרא, אמר כל דעביד רחמנא לטב. ביה בליליא אתא גייסא שבייה למתא, אמר להו, לאו אמרי לכו כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא הכל לטובה" ע"כ.

והיינו, שלימד רבי עקיבא לברך גם על הרעה, ושיהא האדם רגיל לומר על הדברים שאינם טובים לו, שאף על פי כן 'כל דעביד רחמנא לטב עביד'. כדמייתי עובדא דרבי עקיבא, שבעת הרעה והסבל שלו בהגיעו אל פני אותה העיר, כשבכל דבר וענין נעשה עמו היפך טובתו, חיפש אושפיזא ולא מצא, זיקא כבייה לשרגא, שונרא אכליה לתרנגולא, אריה אכלא לחמרא, אף על פי כן התחזק ברוחו, כמו שהיה רגיל לומר בכל דבר דעביד עמיה רחמנא 'לטב עביד'. – ואכן זכה בסופו של דבר להוכיח זאת לתלמידיו, כאשר בהגיע גייסא נודעה כוונת הטובה שהיתה גנוזה באותה הרעה.

ואשר לפי זה יש ליישב טעם שנצרך הכתוב לכפול הטובה 'ואתה אמרת היטב איטיב עמך', כדי שתהא זו טובה ברורה מוחשית וניכרת בגלוי. 'היטב – איטיב', טובה שהיא טובה ומטיבה, ולא טובה כזו שהיא כמו רעה, שכשבאה אינה מטיבה לאדם רק סובל ממנה ובהגיעה רעה היא לו, ושצריך להרגיל עצמו בהתגברות לומר עליה 'לטב עביד', שהיא רעה בשביל טובה. אלא 'היטב – איטיב', טובה שמיד מתחילתה טובה היא לאדם, וחש ומרגיש שהיא טובה המטיבה עמו בגוף ובנפש.

הדברים אמורים כלפי חתני השמחה דנן, שאף עליהם אני קורא "ואתה אמרת היטב איטיב עמך", ועם שני הפירושים האמורים. לפירוש קמא הרי הינם טובים ומתנהגים בטוב וחסד עם הבריות. ושפיר קורא אני בכך 'ואתה אמרת היטב', כמו שפירש כ"ק אאמו"ר הנ"ל, כאשר אתה אומר 'היטב' להתנהג מצדך בטוב, להטיב ולעזור ולסייע בחסד וברחמים, הן בסיוע בגשמיות והן בסיוע ברוחניות. – אזי בוודאי 'איטיב עמך', להתנהג עמך גם כן בטוב וחסד. – כדי שיזכו לבנות בית נאמן בישראל, בית של תורה וחסידות ויראת שמים.

אך גם זאת נוסף, להתקיים בהם אף הפירוש השני שאמרנו, "היטב – איטיב עמך", הטבה המטיבה עמכם בטוב הנגלה הברור והמוחש, ברחמים ובחסדים מגולים, הנשפעים ובאים ביושר ממידת החסד וממידת הרחמים, לא הטבה כזו שצריך לומר בה 'לטב עביד', רק 'היטב איטיב' שהוא הטוב והמטיב, כמבואר.

יתן השי"ת שיזכו המשפחות בעלי השמחות דנן לראות רוב נחת, בטוב הישר והגלוי.

ויזכו כל ישראל להתקיים בנו האי תפילה וצלותא ששפך בה ישראל סבא את תחינתו לדורות עולם, "ואתה אמרת היטב איטיב עמך", לראות טובות וחסדים מגולים תדיר.

עדי נזכה לטובה השלמה והמקווה בשלמות הטוב, בגאולתם השלמה של ישראל, בביאת גואל צדק במהרה בימינו, אמן.

לקבלת הגליון מידי יום רביעי למייל שילחו ל m0732951213@gmail.com